

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Aprilis' 23dikán, 1822.

Brasilia és Portugallia.

A' Londonba Jan. 12d. érkezett tudósítások, minden újabbak mellett is, sok olyakat foglalnak magokban, mellyek Brasiliának mostani környülállásaira nézve nagy világosságot adhatnak. A' Cortesek' végzései, mellyekre a' lakosok' engedetlensége szolgáltatott alkalmat, következők voltak: 1) Minden Brasiliai Tartomány külön-külön választott igazgatás-módot, és nevezetesen egy-egy Hadi-Kormányzót, ki a' Tartományi Igazgatástól ne függjön 's egyedül a' Corteseknek feleljen magaviseletéről; 2) A' Princz haladék nélkül Lisbonába térjen, mihelyt a' külömbféle Igazgatások felállanak. — A' Princz következő választ ada a' Kamara által: „Még lévén győződve, hogy Brasiliában létem az egész Portugallus Nemzetnek javára szolgál, de azonkívül több Tartományok óhajtván jelenlétemet; mindaddig halasztani fogom menetelemet, míg a' Cortesek 's Felséges Atyám és Uram, az itt történt dolgoknak nyomos megfontolása után, határozást nem tesznek.“

Az említett második levél Rio de Janeiroból Jan. 28d. ímez: „Jan. 25d. egy rendkívül való Udvari Ujság jelent-meg, melly azt a' hírt közli, hogy a' Paulistáknak (Sz. Paulo Tartománya lakosainak) 1200 gyalogságból 's lovasságból álló első osztálya sebes marsban közelget felénk. Egy elébbi Ujság a' Paulistáknak hathatós előterjesztéseket foglalja magában a' Princznek Portugalliába való visz-

szamenetele iránt. Minas Garaes Tartománya is elhatározó jelentést tett, 's e' szerint Ö Korona-Herczégységét erős és bátor védelem veszi-körül, és egyedül magahibája lenne, ha a' jó alkalmatosságot hasznára nem forditaná, mert nem könnyen esik így keze ügyibe valakinek, hogy magát hatalmassá 's a' többség szeretetére méltóvá tehesse.“

„Lisbonából Dec. 1sőjéig terjedő híreink szerint, 1400 ember állott készen a' Rio de Janeiroba való evezésre. Erösségeink újabban javítottak. Santa-Crux, melly a' kikötőt védi, 600 válogatott legénnyel rakva; 200 pedig a' dombokon táborozik; nagy számú Pionierek 's Vadászok a' város és erösség mellett lévő erdőt ritkitják, nehogy azt a' közelgető ellenség oltalmúl fordíthassa. A' hajók, mellyek az itt lévő seregeket Portugalliába szállítják készek az evezésre, 's minden órán útnak indulnak.“

Madeirából (hol a' dolgok rendi ellen való visszázkodások, valamint az Anyaországban is, a' Katonaság által történtek) az újabb tudósítások szomorúk. Febr. 12d. a' szigetekbeli seregek igen durva csintalanságokat követtek-el a' lakosokkal. Egy Papot, p. o. ki azzal vádoltattott hogy a' Katonaság által indított Portugalliai Revolútzio' módja ellen könyvet adott volna ki, tulajdon házánál leptek-meg a' Katonák, 's az útszára hurczolván csaknem félholtan hagyták.

A' Sz. Pauloi lakosok, kik Rio de Janeirot tisztelő látogatással fenyegetik, a'

vadságban nem sokat engednek a' Tsche-rokeseknek. A' Regens-Princzhez intézett ajánlólevelek, melly Vice Elölülő de Andrada e Silva által elébb aláíratva, Jan. 8d. a' Status-Ujságban megjelent, különben elég jól, de hevesen és viszketeges észszel van írva, 's utána a' nevezett Ujságban e' következik: „Ő Királyi Herczegsége a' Regens-Princz parancsolja ezen Országbeli Status Titoknok által Sz. Paulo Tartományának tudtára adadni, hogy annak irását Dec. 24dikéről éppen akkor vette, midőn indulóban volt a' posta Lisbona felé, 's Ő Felségének megküldötte, hogy a' Nemzeti Congresszusnak terjesztené elébe, mellynek bölcsességétől minél elébb várja a' szükséges rendeléseket Brasiliára 's a' két Királyságnak egyesítésére nézve, melly dolognak elősegítése Ő Királyi Herczegségének nagyon szíven fekszik. Rio de Janeiroban, Jan. 4d. 1822.

Francisco Jose Vicira.

Spanyol Ország.

Kadixből Mártz. 22d. indult Kereskedői levelek szerint az Azsia nevű gazdag hajó Havannából megérkezett 's három millió Piasztert 's 700 hordócska Kosenilbogarat hozott. Különben a' kereskedés csökkenését jelentik a' levelek, és hogy annak jobb karba hozhatása végett a' Tartománybeli Deputatio azon új kérést küldötte a' Corteseknek, hogy Kadixot szabad kikötő rangba emelnék. Néhány nappal ezelőtt Calaóból érkezett egy Fregatt Kadixba 300 Katona-Tiszttel 's polgári Tisztviselőkkel, kik azon városnak az Insurgensek részére Capitulationnal általadatott erősségében voltak. Generalis San Martin a' Fregatt elindulásakor igen beteg volt.

Madridból Mártz. 29dikéről jelentik a' Párisi levelek, hogy ez előtt kevés nappal néhány gyanús emberek olly cél-

lal mentek Aranjuezbe, hogy ott nyughatatlanságot szerezzenek 's a' Királyi Familiát boszszantsák. A' gyalázatos Tragala' éneklése közben jártak fel 's alá az utszákon, 's azt még a' Theatrumban is el akarták mondani. A' Biró ügyessége, a' fegyveres erőnek segítsége által lecsilapította a' lármázókat 's köztök Riegónak két meghittje találtatik, 's éppen azok kik a' las Cabezasi Vitéznek a' Descamisadosok Társaságába való felvétetésekor beszédeket tartottak. Ez az Aranjuezi liberalis Expeditzió a' Fontana d' Oro utóbbi ülésének következése, mellyben olly javallás is tétetett, hogy a' Királyt erővel kell Madridba vinni (mint hajdan XVI Lajost Versaliából a' Tuilleriába.) Annyi bizonyos hogy Ő Felsége a' szemét sem hűnyta-bé Mártz. 24dikére következő éjjel, bár bizonyossá tette is a' Gárda Kommendánisa, hogy az izgágák' czélzásainak akadályoztatására minden rendszabások meglenének téve. — Valenciában Mártz. 21d. újzendülések estek. A' Tanulók boszszantgatni kezdték a' Pattantyússtrázsát. A' város azon negyedének Birája odasietett, de a' kit a' nép, egyesülvén az izgágákkal, kövekkel hajgált. Ugyan e' valasorsa a' Zamura Regimentje Patrolának melly a' Birót kísérte. Végre egy Katona-Tiszt 50 legénnyel csakugyan visszahajította a' Tanulókat az Univerzitás' épületébe, hol ezek, hogy a' törből minélelőbb szabadúlhassanak, mindent megfogadtak a' polgári Főnek, azonban alig fordult-meg a' katonaság, azonnal kiáltozni kezdték: Éljen Riego! Veszedelemben a' haza! 's újra kövekkel hajgáltak. A' Kommendáns, a' polgári Fő 's a' Katonák, kik hogy a' Madridi Corteseknél lévő Deputátusoknak botránkozásokra ne lennének, töltetlen fegyverrel rukkoltak-ki, hasonlóképen kövekkel fogadtattak. A' város

más nap letette a' Birót, hogy az igazságot és okosságot követte 's ez által a' csendeséget akarta fenntartani! 's a' Corteseknek új előterjesztést küldött, mellyben a' Pattantyús Regementnek magaviseletéről éppen olly keserűen panaszkodik, mint elsőbb ízben; 's a' Zamora Regementet is megtámadja (mellyet néhány nappal ez előtt az egekig magasztalt), azt mondván, hogy már az is meg volna vesztegetve, mert némelly lázszató polgárokat 's Militziakatonákat, kik Mártz. 18dika' éjjelén a' zendülésekben részt vettek, hevenyében elfogott. — Az Exaltadosok felekezete, melly a' volt Minisztereknek erkölcsi erő nélkül létekről panaszkodott, általában a' mostaniaknak erejeket, mellyel a' Valenciai törvényszéket támogatják. — Wimpfen Schwajczer Regementje, melly Barcelonában volt garnizonban, a' Constitutio értelme szerint, melly minden idegent kizár a' katonai szolgálatból, elbocsátatott.

Török Birodalom.

Mi történt utóbb az Ippopotamo Ausztriai hajóval 's annak Kapitányával Jerkovichal, elindulván Lero szigetének kikötőjéből, így adja-elő a' Spectateur Oriental: „Alig evezett-el a' Kapitány, midőn látja, hogy két fegyveres csónak nyomúl utána. Ágyú-lövés által jelenti ugyan vitorláját, de mind a' mellett is erőszakoskodván vele a' támadók, a' kikötőbe vissza-tért. Alig hányatnak-le a' vasmacskák, midőn 70 ember karddal 's pisztollyal tolakodik a' hajóra 's a' 7 Török útasokat kívánja, kiket ha a' Kapitány jó szerivel ki nem ad, fenyegetik, hogy mind magát, 's hozzátartozójit, mind a' Törököket meggyilkolják 's hajóját meggyújtják. De a' Kapitány, élete' veszedelmével is híven megmaradván a' becsület

's emberiség' törvényei mellett; magavogatója által tűzbe jönnek a' Görögök, 's a' Törököknek esnek. Ezek is fegyverhez kapnak, 's egy Görögöt megölnek. Látván a' Görögök, hogy nem könnyen lehet őket zugokból kivonni, a' Kapitányt embereivel együtt a' hajó első részébe bészárják, 's elvégzik hogy az egész hajót elsüllyeszszék. Illy állapotban volt a' Kapitány embereivel 's a' Törökökkel együtt szinte harmad napig, a' mikor a' Leroi Előkelők újra megjelenvén, a' Törököket magok megadására 's a' partraszállásra vették. E' meglévén, a' Görögök elfoglalták a' hajót, 's annak párkányán éjfélt után egy órakor azt végezték, hogy a' terhet kirabolják, az embereket megölik, 's azal a' hajót megégessék. A' Kapitányt öt emberével együtt egy merész tett szabadítá-meg, 's csónakjával Stanchioba evezett, honnan a' Smyrnai Ausztriai Fő Consul, szerencsétlen esetéről tudósította.“

„A' Smyrnai kikötőből tüstént elevezett két hajó, t. i. egy Brigg (Montekukuli) és egy Fregatt (Lipsia) Oberster Armeni kormányja alatt, 's Leroból az Ausztriai Fő Consulság következő tudósítást vett:

„Az Ausztriai Brigg és Fregát, mi-nekutána Stanchioban vasmacskákön állottak 's Kapitány Jerkovichot felvették volna, Jan. 15d. megérkeztek. Az Ausztriai Kommandáns harmad napra magához hivatta a' Leroi Előkelőket, 's azt kívánta, hogy a' 7 Török útas 's az Ausztriai hajó, minden illető kártérítésekkel tüstént kiadásanak, továbbá a' Törököknek a' Sziget 2000 Piasztert fizessen. Kevés tanácskozás után mind ezen kívánságoknak eleget tettek a' Leroi lakosok, 's a' Kommandans a' megszabadított hajót szinte Alexandriáig kísérte.“

Német Ország.

Freiburg, Apr. 6d. Fő Vicarius Báró Wessenberg nem fogadván-el az Érseki méltóságot, Ő Kir. Nagyhercegsége Egyházi Tanácsos és itteni Profeszszor Wankertet nevezte-ki.

S a r d i n i a.

Turirban egyre foly az 1821beli Insurgensek' pere, 's kettő, t. i. Malinverno Prokátor, 's de Ambrosii s Moltai Pap újabban halálra ítéltettek. Az ítélet Febr. 22d. az elsőnek a' képén hajtatott-végre Vercelliben, a' másodikra mondott halálos ítélet pedig örökös fogságra változtatott-által.

Franczia Ország.

A' Kamara által megállapított törvény értelme szerint a' pestises betegség vizsgálására Spanyol Országba küldetett Orvosok 2000 Frank esztendőnkint való penziót húznak. Neveik: Pariset, Bally, François, és Audouard. Ugyan ennyit kap a' Barcellonában pestisben elhalt Orvos Mazetnek anyja is. Azon segéd pedig, Jouarri, ki a' nevezett Orvosokat Spanyol Országba követte 500 Frankot, 's ennyit mindenike azon könyörületes szívű Apáczáknak, kik az Orvosok bajaiban osztoztak.

Az Aixi Törvénytörvényeknek Mártz. 29d. ítélete 8 személyt idéz a' Var-Departement elébe, kik azzal vádoltatnak hogy a' Marseillei és Touloni özszeesküvésnek részesei lettek volna, vagy hogy az iránt megkérdetvén, tudva halgatták-el a' dolgot.

Párizsi levelek szerint Apr. 9d. „Toulouseben virág vasárnapján új zendülésektől tartottak a' Tisztségek, a' mikor a' Férátra de Saint Etienne't (olly forma sétálást mint Párizsban a' Longchampi) szokta a' nép innepelni. Ehez ké-

pest minden rendelések megtétettek, 's nem is sikeretlenül, mert a' valami 7 vagy 800 főből álló Ifjak (törvény- és orvoslástanulók 's kereskedő legények) látván a' fegyveres erőt, csaknem mind egy kávéházba futottak, honnan a' Politziai Biztos' szavára haza takarodtak, 's éjjel is csak két személy fogatott-el; de különben a' Mártz. 25d. olta befogadtak száma 25re megy. Hétfőn csendesség volt 's Duellumok sem történtek.“

Straszburgban több Katona-Tisztek elfogattak, úgy Rennesben is néhány személyek, kik Generalis Berton' czimboráságába elegyedtek. A' Gazette de France azt írja, hogy Generalis Berton 's pajtása Delon Portugalliába futottak, 's a' Liberalisoktól kiterjesztett karokkal fogadtattak.

Az Anglus Udvarhoz rendelt új Nagykövet Vicomte de Chateaubriand f. h. 5d. Calaisból rendeltetésének helyére elevezett.

Párizs Apr. 10d. Tegnapelőtt számos udvarlásokat fogadott-el a' Király, 's azok után a' Miniszterekkel dolgozott.

A' belső Miniszterium f. h. 4d. a' Canalisokat bocsátotta kótyavetye alá.

Montmartre külső városban egy kocsisnál 27 láda fegyver találtatott, 's azonnal mind Vicennesbe vitetett.

Egy Párizsi levelezője az Allgemeine Zeitungnak így ír Apr. 6d. „A' Constitutionel Ujság, melly a' politikával ügyesen tud bánni, fél hogy irásának lelke idővel rendetlenségek' lelke gyanánt fog tartatni, 's minthogy a' Journalokról szóló törvény ugyancsak a' Journalok' lelkeire törekszik, a' Constitutionel lelke, maga visszavonásáról gondoskodik. Ugyan is egy közepszerű Est-vel-Ujság jelene-meg Pilot név alatt, mellynek tulajdonképen lelke sincs, 's reg-

gelre elhervad. A' Constitutionnel tulajdonosinak megesett a' szívek ezen szegény Ujságon, 's (a' jövendőt tekintvén) egy Párizsi Anglus liberalis Társasághoz folyamodtak, melly meghatározta, hogy a' Pilotot szegény elnyomorodott birtokosaitól megveszi 's Nappali-Ujsággá változtatván, benne a' Constitutionnel lelkének menedéket szerez, ha az igazságnak ördöge a' Constitutionnel lelkét csakugyan üldözőbe venné. Különös módon kezdtek a' dologhoz a' Liberalisok; a' Pilot redactiojában a' bal oldal Doctrinaireit akarván megnyerni, egy hamis Lajstromot indítottak el, mellyben Ternaux, Royer-Collard, Guizot, Barante Urak is tulajdonosoknak jegyeztettek fel. De egy más Lajstromon a' Liberalismus' fejei állottak, 's a' mint ezt a' Doctrinairek megpillanták, minden kedvek elment az egyesüléstől. Collard elvált d' Argenson-tól, Ternaux Corcellestől, 's a' Pilot egyenesen a' Liberalisoké maradt. Úgy látszik, hogy már most a' Doctrinairek a' Journal de Paris akarják használni, mellynek igaz birtokosa Herczeg Decazes, 's Redactioját, Privat-Titoknokja, szerencsétlenül járván ködös cikkelyeivel, nem régiben letette, és mostanában Botanicus Mirbel fogta fel ügyét.

Párizs, Apr. 11d. Tegnapelőtt diplomatikai Audientzia volt a' Királynál, melly után Ő Felsége kikocsizott. Estve a' Dánus Princz és Princzné az Udvarnál vacsoráltak.

A' Nápolyi Nagykövet Principe di Castalcicala Apr. 8d. nagy diplomatikai vendégséget adott, mellyen Gróf Wronczow is fijával együtt jelen volt. — Gróf de Serre Apr. 8d. egész családjával útnak indult Nápoly felé, Nagykövetségének helyére.

Párizsban híre van, hogy a' Spa-

nyol Cortesek Mártz. 27d. Kadixot csakugyan szabad kikötővé nevezték.

Nagy Britannia és Irlandia.

Mártz. 27d. tartotta gyűlését Londonban azon Biztosság, melly arra vala kinevezve, hogy előfizetést szedne azon asztali ékességre, mellyel a' megholt Királynénak akartak kedveskedni. A' R. Stothard Úrgondolatja szerint készített model különös kedvességet nyert. Ez négy láb és három hüvelyk magasságú, 's egy háromszegű polczon nyugszik, mellynek oldalai 23 hüvelyk szélességűek. A' nevezett polcz egy pyramis szikla formában, Albion szigetét ábrázolja. A' szikla nyílásán magas kiülésben láthatni Albiont tengeri koronával és háromágú villával, mint az Oczean felett való hatalom' jeleivel, tengeri lovaktól vonatva és Tritonaktól kísértetve. Egyik oldalon továbbá a' Királynénak kiszállása Doverben, a' másikon pedig a' van előadva, a' mint a' fenytő büntetést tárgyazó Bill' visszavételekor minden rend köszöntő-irással járúl a' Királyné elébe. A' szikla tetejéből egy tölgyoszlop emelkedik, mellyet három, a' dolgozó rendeket jelentő figura vesz körül. A' Kézmívesek rendit egy kezében rokkát tartó aszszony példázza, kinek lábainál egy jászó gyermek ül, 's ez a' művészeti szorgalomnak a' társasági virtusokra függesztett figyelemmel való egyesülését adja elő. A' Földmivelők rendit egy ásóra támaszkodó mezei munkás — a' hajósokét pedig egy kezében quadranst tartó evező legényjelenti. Célja a' Biztosságnak, hogy a' modelt köre metszetvén, széllyelküldözze az előfizetés gyűjtőihez, 's egyszersmind azt is meghatározta, hogy a' fennmaradandó summából emlék állittassék a' megholt Királyné tiszteletére.

Londoni Ujságok szerint, az Alsó Ház

Biztosokat nevezett, kik vizsgálnák meg, ha valóban olly inséggel küszködik-e a Földmivelő nép, mint azt a' gyűlés elébe nagy számmal nyújtott kérelmek festik? 's ahozképest adjon javallatot a' segéd eszközök iránt.

A' Courir f. h. 3d. néhány, az Alsó Ház rendelkezéséből kinyomtatott Aktákat közöl, mellyek a' rabszolga kereskedésnek, az Afrikai partokon való fennmaradtát illetik. Ezek Siera-Leoni Anglus Kormányzó Mac-Carthy Károly Urnak Jan. 22d. költ három Leveleiből 's egy mellék jegyzésből állanak. Ezen akták (így szól a' Courir) szomorú bizonytságot tesznek, az emberekkel utálatoson üzött kereskedés szemketűnő nevedéséről. Milyen nagy divatjában legyen az, meg lehet itélni abból, hogy a' Siera-Leonéba érkezett rabszolgákkal kereskedő hajók' laistroma, nagyítottnak, és hihetetlennek tartatik. De lehet látni Hajós Kapitány Ljেকে Úr' hiteles kútfő után írt Leveleiből is, mellyek szerint a' Bonny vizén indult Rab-kereskedő hajók száma 1820, eszt. Juliusától, 1821. Octoberéig, 190-re. a' Calabariaké pedig, ugyan azon idő alatt 162-re ment.

A' Kelet-Indiai Társaság' Elöljáróinak f. h. 3d. tartott gyűlésében, penzióba lépett Oberster Walker, régi hűséges szolgálatjai' tekintetéből Sz. Helenai Kormányzónak választatott, mivel Oberster Wilkes, az utóbbi Kormányzó (Bonaparténak ott tartózkodása alatt az Uralkodószék nevezett Kormányzókat) gyengélkedő egészsége miatt, nem válalta-fel újra a' hivalt.

Cannings Úrnak Kelet-Indiába indulása egész Septemberig elhalad.

A' Húsvéti Innepekre való tekintetből, a' Felső Ház Apr. 18dikáig, az Alsó pedig 17d. halasztotta üléseit. Már azelőtt

bizonyos Biztosság által mind kettőnek tudtára adatott, hogy a' Király több eddig keresztül ment Billeket helybehagyott.

Spanyol Amerika.

Egy Portobellóból Angliába érkezett hajó azon hírt erősíti, hogy Panama szabadnak hirdette magát (hogy magára formál e egy Statust, vagy a' szomszéd Statusokkal egyesül? még nem tudatik), 's az új Kormányzók Panamát, Chagrest és Portobellót, minden Nemzetek' számára szabad kikötőké nevezte.

Északamerikai egyesült Státusok.

Washingtonban Mártz. 25d. megholt Senator Pinkney, 's érte a' Congresszus, Baltimore városa 's a' t. egy hónapi gyászt vett-fel.

Törvényes határozásnál fogva Mártz. 10d. bévégeztettek a' Congresszus' ülései, 's a' megszorító törvénynek, úgy mond a' National-Intelligencer, az a' következése, hogy valami 200 törvényhozást illető kérdések hevernek 's 1200 kérések maradtak válasz nélkül.

Újabb Tudósítások.

Spanyol Ország. Közönséges levelek jelentik a' Spanyol szélekről Aprilis' 6d. „Rendkívülvaló úton jutánk a' Madriti Apr. 2dikáig terjedő Journalokhoz, de benne semmi különös figyelemre méltót nem találunk. — A' Cortesek' Elölülőjének Aprilisra Don Cajetano Valdes, 's Vice Elölülőnek Don Juan Castejon választattak. — Generalis Castannos, ki a' Generalis Lacyt halálra ítelt haditörvényészékné feje volt, a' Cortesek' 1820-ban Oct. 19d. tett rendelkezése szerint a' Statustanácsból kitiltatik; 's azt erősítik hogy a' mostani Miniszterek javallották volna ezen rendelkezésnek munkába vételét.

Még mind nagy kérdés, ha Kadixot szabad kikötővé teszik e a' Cortesek, mint-hogy a' több kereskedő-városok protestálnak ellene.

Pamplonából írják Apr. 5d. hogy Generalis Lopez hatalmasan kezd a' dologhoz; az önként vállalkozott Militzia már kivetkeztetett fegyveréből. Ez alkalmat öt katona prédálásra kezdte használni, de a' kiket a' Generalis tüstént törvény elibe idéztetett. A' Tuerto (félszemű) és Galipienzó két kis Bandáji az Aibari völgyben portyásznak. Juanito is megjelent, de visszahajtatott a' határról.

Sz. Sebestyénben még semmit sem tudtak Apr. 5d. Generális Bertonnak oda-érkezéséről.

Magyar Ország.

Ö Cs. K. Felsege kegyelmesen méltoztatott Pozonyi kerületbeli Fő Provincia-
lis-Commissarius Gassner András Urat, hosszas hűséges szolgálatjára való tekintetből Királyi Tanácsos rangal a' Taxák' elengedésével megtisztelni.

Budán f. h. 15. a' Sz. Léleknek segítségül hívása után kezdte munkálkodásait az ezen esztendőre meghívott Tárnok-Szék, Korompai Gróf Brunsvik József Fő Tárnok-Mester Ö Excellentziájának személyes előlülése alatt, 's folytatja Mélt. Berzeviczei Berzeviczy Pál Vice Tárnok-Mester Úr előlülése alatt. Ezen Tárnokszékre Ö Excellentziája által meghívott Küldöttek ezek: Budáról, Cséke Ö István, Senátor; Pestről, Vukovics Mihály, Senátor; Szokolczáról, Jarabek Zsigmond, Senátor; Szegedről, Szluha Ádám, Senátor; Zágrábból, Staidacher József, Polgár-Mester; Korponáról, Eöri File András, Fő-Biró; Debreczenből, Lukácsy András, Senátor; Temesvárról, Vlahovics Hilarius, Senátor; Po-

zsonyból, Gyurikovics György, Senátor Urak.

Elegyes Dolgok.

Hufeland, Orvosi Folyó-Írásának legújabb Füzetében ezeket közli az idei Tél megjegyzésre méltó, rendkívülvaló melegségről, 's annak a' Föld' belső melegéből egyenetlenül lett eloszlásáról és terjedéséről: „A' múlt tél, melly a' Barometrumnak Decemberi szokatlan mélységre szállása által jelentette magát, rendkívülvaló. Febr. végéig alig volt legkisebb fagy is Német Ország' éjszaki részében; 's a' meleg majd mindég a' Reaumur + 2 és + 8 grádusa között állott. Ezen hónapban nyílani kezdtek az ibolyák, zöldültek a' bodza és pöszméte bokrok, megjelentek a' cserebogarak és gólyák, mellyekről némely helyeken azt jegyzték-meg, hogy el sem hagyták nyári szállásokat. Nemkülömben volt a' dolog Franczia Országban és Angliában. Sőt beljebb éjszakon is, a' szélesség 50d. grádusán túl, Svécziában 's az Orosz Birodalomban az a' hallatlan eset történt, hogy sem hó, sem fagy nem volt. De ugyan azon időben olly kemény hideg, hó és fagy lett Olasz 's Spanyol Országokban és Portugalliában, hogy Lisbona utszáján egy ember megfagyott; — mind oly történetek, mellyekhez hasonlókra senki sem emlékezik.

Illy rendkívülvaló jelenések természetesen figyelmet gerjesztenek 's ok vizsgálatára vezetnek. Hogy pedig az okokat nem a' naphan sem csillagokban kell keresnünk, világos; mert az első esetben magyarázhatatlan, hogy a' földnek éjszaki részében több melegség legyen mint a' déliben; 's az utóbbi esetben hasonlóképen megfoghatatlan, hogy általában miért volt olly egyenetlen oszlása a' meleg-

ségnek. Itéletem szerint egyedül a földalatti melegség okozza mind ezeket, melly a mult télen inkább éjszakra tolult, 's ott a föld színéhez közelebb esett. Azért is a mult tél új bizonyága a belső tulajdonképenvaló földmelegségnek, a hihetően szüntelen folyamatban lévő galvanismusi-chemiai processusnak, melly egykor erősebb, máskor gyengébb lehet, 's majd egyik majd másik részéhez közeledhetik inkább a földszínének, 's a mellyből lehet egyedül a Volkánok kirontását 's a meleg forrásokat is magyarázni. Nevelik fontosságát ezen vélekedésnek még a sok földindulások, szélveszek és meteorok is, mellyek nemkülömben elektromi-galvanismusi processusnak következései.

A földnek tulajdonképenvaló belső melegségét, az illy meleg-szülő processust, és hogy a földnek melege nem csupán a naphól ered, úgy hiszem, a következő okok ellenmondhatlanul bizonyítják:

a) A földtest tulajdonképenvaló organismus, 's organumi élet, 's minden organumi testnek meg van a maga melege.

b) Mennél távolabb vagyunk a föld színétől 's közelebb a naphoz, annál hidegebb a temperatura, mellynek ellenkezőkép' kellenék lenni, ha egyedül a nap-sugárok adnának melegséget. Ellenben magok a nap-sugárai is csak a földel való ütközés által szülik a meleget.

c) Ezt a földalatti tüzek kirontása annyival inkább bizonyítja, hogy az éjszaki égsark' leghidegebb tájain esik.

d) Szint' így mutatják a meleg források, mellyek a föld gyomrából ezeredek oltá egyforma melegségben buzognak-fel.

e) Újabb tudósításoknál fogva a legmélyebb bányákban, minekutána eleinte csökkenne a melegség, a nagyobb mélységben ismét nevededik.

Úgy látszik, hogy ez a belső galvanismusi-chemiai processus az atmosphaerára 's annak változására is tetemes befolyással van, 's legfontosabb dolog a Meteorológiára nézve.

April. 22d. Bécsben, a Státuspapírosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal Conv. Pénzben 74 7/16; Ugyan az 2 1/2 pCtmal 37 1/10; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 f. C. P. 108; Ugyan az 1821ről 100 f. C. P. ben —; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 ftért Conv. Pénzben —; Bécs Városi-Banko Obligátziók 2 1/2 pCtmal 35; 100 forint Conv. Pénz 250 f. V. Cz-ban. — 1 Bank-Aktzia 662 4/5 f. C. P.

H i r d e t é s.

Erdélyben, Nemes Maros-Székben, Mélt. Gróf Rhédei Ferencz Úr Mező-Sámsondi Udvarában, jövő Július' 10d. (már nem Június' 15d., mint utóbb a Híd. számú M. Kurírban jelentetett) reggeli 9 órakor kezdve, az egész Ménes kótyavetye által eladatik; a hol lesznek 50 anyakanczák a legjobb és válogatottabb Erdélyi fajokból, alattok lévő szopó-csikókkal; esztendős, két és három esztendős csikókkal együtt. Ha valaki az egész Ménest öszveséggel szándékoznék megvenni 's az árrát tudni, írjon iránta M. Vásárhelyen keresztül az említett Mélt. Gróf Úrnak.